

Sprawozdanie z I Ogólnopolskiej Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowej „Diagnoza i jej zastosowanie w kontekście jednostkowym i społecznym”, Wydział Studiów Edukacyjnych, Poznań, 22 maja 2014 roku

W dniu 22 maja 2014 roku na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu odbyła się I Interdyscyplinarna Ogólnopolska Konferencja Naukowa zatytułowana „Diagnoza i jej zastosowanie w kontekście jednostkowym i społecznym”. Konferencja, podczas której zaproponowano podjęcie rozważań teoretycznych oraz przedstawienie praktycznych implikacji związanych z wymienionym w tytule obszarem, stanowi odpowiedź na rosnące zapotrzebowanie na badania różnorodnych obszarów diagnozy. Konferencja została zorganizowana przez Zakład Metodologii Nauk o Edukacji oraz Zakład Poradnictwa Społecznego WSE. Komitet naukowo-organizacyjny konferencji stanowili: prof. UAM dr hab. Sławomir Banaszak, prof. zw. dr hab. Magdalena Piorunek, dr Joanna Kozielska, mgr Justyna Cieślińska (sekretarz konferencji), mgr Agnieszka Skowrońska-Pućka (sekretarz konferencji) oraz mgr Magdalena Smolarek. Ponadto, przy jej organizacji aktywnie współpracowali członkowie Studenckiego Koła Naukowego Poradnictwa Społecznego „po MOC”.

Ogólnopolski oraz interdyscyplinarny charakter konferencji sprzyjał aktywnej debacie szerokiego grona specjalistów zajmujących się problematyką diagnozy, a jej otwarta formuła, budząc ciekawość poznawczą, zachęciła do udziału w żywych dyskusjach i umożliwiła wymianę refleksji i poglądów zarówno teoretykom, jak i praktykom.

Organizatorzy konferencji zaproponowali dwa główne obszary tematyczne i dyskusyjne konferencji, wokół których skoncentrowano poszczególne wystąpienia:

1. Diagnoza w badaniach społecznych; diagnoza dla potrzeb pedagogiki jako nauki; specyfika różnych obszarów badań, strategie, metody i techniki badań.
2. Diagnoza w wymiarze środowiskowym i klinicznym; diagnoza dla potrzeb praktyki; specyfika diagnoz środowiskowych i jednostkowych odnoszących się do zróżnicowanych sytuacji zbiorowości, grup i jednostek, metody diagnozowania środowiska i jednostek, narzędzia diagnostyczne.

Konferencja została podzielona na dwie części – pierwsza z nich, dwuczęściowa sesja plenarna, charakteryzowała się ogólnym, wyznaczającym problematykę obrad charakterem, natomiast druga, która przybrała postać trzech równoległych sesji tematycznych, miała charakter ukierunkowany specjalistycznie. Należy wspomnieć, iż w ramach konferencji organi-

zowano w godzinach popołudniowych trzy bezpłatne warsztaty dla studentów Wydziału Studiów Edukacyjnych, które zostały przeprowadzone przez praktyków. Warsztat „Diagnoza pedagogiczna w poradnictwie – metody i wskazówki praktyczne” przeprowadziła mgr Kamila Szrama, pedagog i terapeuta pedagogiczny reprezentujący Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Gnieźnie, warsztat „Wczesna diagnoza sprawności motorycznych kluczem do opanowania umiejętności pisania – warsztat kreatywnych ćwiczeń motoryki małej i dużej na etapie przedszkolnym i wczesnoszkolnym” prowadziła mgr Małgorzata Moszyk, pedagog i nauczyciel z International School of Poznan, natomiast warsztat „Niezbędnik wiedzy z zakresu diagnozy psychologicznej dla pedagoga” – mgr Justyna Cieślińska, doktorantka Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM oraz psycholog, pedagog i doradca zawodowy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Gnieźnie.

Konferencję otworzył kierownik Zakładu Metodologii Nauk o Edukacji WSE, prof. UAM dr hab. Sławomir Banaszak, którego wystąpienie nadało kierunek obradom. Następnie głos zabrała prof. zw. dr hab. Magdalena Piorunek, kierownik Zakładu Poradnictwa Społecznego WSE, która po krótkim słowie wstępnym przywitała przybyłych gości. Uroczyste otwarcie obrad konferencji nastąpiło po powitaniu prelegentów przez Dziekana Wydziału Studiów Edukacyjnych, prof. zw. dr hab. Zbyszko Melosika.

Pierwszą część sesji plenarnej, której moderatorem była mgr Justyna Cieślińska, otworzyło wystąpienie prof. UAM dr hab. Sławomira Banaszaka, który poruszył problematykę diagnozy jako ogólnego pojęcia oraz jej implikacji dla empirycznych badań społecznych. Z kolei prof. zw. dr hab. Magdalena Piorunek poświęciła swój referat problematyce łączenia paradygmatu normatywnego i interpretatywnego w badaniach pedagogicznych, ilustrując specyfikę jednoczesnego wykorzystania badań ilościowych i jakościowych w diagnozowaniu zjawisk społecznych – wybiórczymi wynikami autorskich badań karier zawodowych. Dr Maciej Kocociński, reprezentujący Instytut Socjologii UAM, poświęcił swoje wystąpienie metodologicznym problemom diagnozowania zjawisk społecznych. Następnie dr Mariusz Granosik z Uniwersytetu Łódzkiego omówił zagadnienie diagnostyki interpretatywnej w pedagogice społecznej w perspektywie związanych z nią nadziei, szans, a także zagrożeń. Dr Jolanta Twardowska-Rajewska (WSE UAM) skoncentrowała się na zagadnieniach związanych z kompleksową diagnozą gerontologiczną CGE jako narzędziem diagnozy osób starszych, natomiast dr Renata Wawrzyniak-Beszterda (WSE UAM) na diagnostycznych możliwościach badań panelowych. Na zakończenie pierwszej części głównej sesji plenarnej dr Małgorzata Rosalska (WSE UAM) poruszyła problematykę diagnostyki w doradztwie zawodowym w kontekście pojawiających się obecnie wyzwań.

Po żywej dyskusji oraz krótkiej przerwie kawowej odbyła się druga część sesji plenarnej. Jej moderatorem był prof. UAM dr hab. Sławomir Banaszak. Panel otworzyła prof. zw. dr hab. Ewa Solarczyk-Ambrozik z Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM, która poświęciła swoje rozważania zagadnieniu diagnozy jako podstawy polityki edukacyjnej. Następnie prof. zw. dr hab. Zbigniew Woźniak, reprezentujący Instytut Socjologii UAM, skoncentrował się na problematyce diagnozowania z perspektywy problemów społecznych. Prof. UAM dr hab. Hanna Krauze-Sikorska (WSE UAM) omówiła mikro- i makrokonteksty w procesie systemowej diagnozy psychopedagogicznej dzieci i młodzieży z trudnościami w uczeniu się, nato-

miast wystąpienie prof. UAM dr hab. Marka Budajczaka (WSE UAM) dotyczyło problemów diagnozy w kontekście edukacji domowej. Podsumowaniem sesji był referat dr hab. Małgorzaty Pamuły-Behrens, reprezentującej Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, w którym prelegentka przedstawiła narzędzia do diagnozowania kompetencji językowych i kulturowych.

W dyskusji po zakończeniu części referatowej pojawiło się wiele ważkich pytań i zagadnień, które budzą ciekawość poznawczą zarówno środowiska akademickiego, jak i praktyków.

Liczba oraz bardzo zróżnicowana problematyka zgłoszonych referatów była imponująca, dlatego dalsze wystąpienia realizowane były w trzech równoległych, kilkugodzinnych sekcjach tematycznych, z których każda podzielona była na dwie części. Dyskusje w poszczególnych panelach zostały poświęcone następującym blokom tematycznym:

- w zespole pierwszym obrady dotyczyły problematyki diagnozy w poradnictwie psychologiczno-pedagogicznym oraz instytucjach (szkoła, świetlica socjoterapeutyczna itd.);

- w zespole drugim omawiano zagadnienie diagnozy w kontekście nowoczesnego doradztwa zawodowego oraz preorientacji edukacyjno-zawodowej;

- w zespole trzecim skoncentrowano się na diagnozie stanu nieprzystosowania społecznego jednostki, środowiska, relacji z innymi oraz zachowań w sytuacjach trudnych.

Moderatorami pierwszej sesji tematycznej, poświęconej diagnozie w poradnictwie psychologiczno-pedagogicznym oraz instytucjach, były dr Urszula Tokarczyk Bar (I część) oraz mgr Agnieszka Skowrońska-Pućka (II część). Obrady zespołu otworzył referat mgr Justyny Cieślińskiej (WSE UAM, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Gnieźnie) dotyczący neutralnej kulturowo diagnozy psychologiczno-pedagogicznej, która stanowi wyzwanie dla współczesnego poradnictwa. Następnie mgr Agnieszka Sternak (Wydział Psychologii UW) omówiła zagadnienie diagnozy procesów przetwarzania sensorycznego (SPD) w praktyce psychologicznej jako przykład łączenia kontekstu odkrycia i kontekstu uzasadnienia w działalności naukowej i terapeutycznej. Z kolei dr Daniel Śledziński (Instytut Językoznawstwa UAM) podjął rozważania związane z parametryzacją gier dziecięcych dla potrzeb diagnostycznych. Następnie dr Anna Mańkowska (WSE UAM) skoncentrowała się na zagadnieniu diagnozy wybranych aspektów klimatu klasy szkolnej za pomocą tarcz socjalnych. Podsumowaniem pierwszej części sekcji panelowej było wystąpienie mgr Pauliny Gołaski (WSE UAM), w którym autorka przedstawiła kontrowersje wokół ADHD, ze szczególną koncentracją na ograniczeniach diagnostycznych etykiet społecznych.

Drugą część obrad pierwszej sekcji tematycznej otworzył referat dr Anny Gulczyńskiej (WSE UAM), który został poświęcony diagnozie dziecka molestowanego. Jako kolejny wystąpił mgr Jarosław Haładuda (iDEiS Jarosław Haładuda), przedstawiając problematykę diagnozowania potrzeb najmłodszych dzieci i oczekiwań ich rodziców wobec żłobka i przedszkola. Następnie mgr Magdalena Roszak, reprezentująca Pedagogium – Wyższą Szkołę Nauk Społecznych w Warszawie, skoncentrowała się na problematyce diagnozowania rozwoju dzieci w wieku przedszkolnym. Dwie kolejne prelegentki, mgr Katarzyna Banaszak oraz mgr Lucyna Myszka (WSE UAM), dokonały analizy funkcjonowania poznańskich świetlic na podstawie badań własnych. Następnie mgr Aneta Baranowska (WSE UAM) podjęła zagadnienie diagnozy ryzykownych zachowań seksualnych młodzieży oraz jej implikacji dla praktyki edukacyj-

nej. Na zakończenie pierwszej sesji tematycznej lic. Marta Kania, reprezentująca Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, poruszyła problematykę diagnozowania dojrzałości dziecka do podjęcia nauki szkolnej.

Druga z sesji tematycznych poświęcona została zagadnieniu diagnozy w kontekście nowoczesnego doradztwa zawodowego oraz preorientacji edukacyjno-zawodowej. Moderatorem była prof. zw. dr hab. Magdalena Piorunek (I część) oraz dr Joanna Kozielska (II część). Obrady tej części otworzył referat dr Jolanty Nawój-Połoczańskiej z Instytutu Pedagogiki US, który poświęcony został autodiagnozie dokonywanej na podstawie dokumentów aplikacyjnych. Następnie dr Anna Wawrzonek (WSE UAM) poruszyła problematykę zastosowania analizy SWOT w diagnozowaniu lokalnych rynków pracy. Kolejny referat, autorstwa dr Joanny Kozielskiej (WSE UAM), koncentrował się wokół zagadnień diagnozy sytuacji życiowej osób powracających z emigracji zarobkowej. Na zakończenie pierwszej części tej sesji tematycznej dr Joanna Szłapińska (WSE UAM) wygłosiła referat na temat biograficznych determinantów karier edukacyjno-zawodowych menedżerów.

Drugą część obrad tej sesji tematycznej otworzył referat dr Grażyny Teusz (WSE UAM), w którym prelegentka zaprezentowała możliwości wykorzystania badań biograficznych do diagnozowania sytuacji rodzin na emigracji i badania ich sposobów radzenia sobie z trudnościami życia. Z kolei dr Małgorzata Kabat (WSE UAM) poświęciła swoje wystąpienie omówieniu diagnozy longitudinalnej i jej wykorzystaniu w badaniach nauczycieli. Zagadnienie to kontynuowała dr Małgorzata Mikut (Instytut Pedagogiki US), prezentując referat pod tytułem „Jaki student, taki nauczyciel – diagnoza przygotowania do zawodu”. Ostatnie wystąpienie, autorstwa lic. Romany Owedyk z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, dotyczyło metod diagnozowania żołnierzy.

Ostatnia, trzecia z sesji tematycznych poświęcona została diagnozie stanu nieprzystosowania społecznego jednostki, środowiska, relacji z innymi oraz zachowań w sytuacjach trudnych. Moderatorem pierwszej części omawianego bloku tematycznego była dr Małgorzata Kabat, drugiej natomiast – mgr Magdalena Smolarek. Obrady sesji otworzyła dr Joanna Waszczuk (Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej) referatem poświęconym diagnozie resocjalizacyjnej i jej powiązaniu z projektowaniem działalności profilaktycznej. Następnie dr Katarzyna Grajek, reprezentująca Wydział Nauk o Wychowaniu UE, skoncentrowała się wokół problematyki diagnozy doświadczeń przemocy na podstawie historii życia. Wystąpienie dr Ewy Kopeć (Uczelnia Warszawska im. Marii Skłodowskiej-Curie) dotyczyło problematyki diagnozowania środowiska rodzinnego przez kuratora sądowego. Mgr Kamila Wawrzycka, (Uniwersytet Wrocławski) omówiła zagadnienia związane z diagnozą relacji z bliskimi u osób osadzonych w zakładzie karnym, która jest istotnym czynnikiem profilaktyki recydywy. Na zakończenie pierwszej części panelu mgr Dominika Wójcik-Chałupka z Uniwersytetu Wrocławskiego przedstawiła referat dotyczący diagnozy poczucia winy na potrzeby profilaktyki ryzykownych zachowań drogowych i przy pracy wychowawczej ze sprawcami wypadków komunikacyjnych.

Rozpoczynając drugą część obrad trzeciej sesji tematycznej, dr Barbara Jankowiak (WSE UAM) zaprezentowała kwestię związków partnerskich, dokonując jednocześnie diagnozy współczesnych polskich rodzin. Kolejna prelegentka, mgr Laura Ćwikła, podkreślała w trakcie

swego wystąpienia znaczenie diagnozowania rodzin i współpracy z rodzicami w ramach możliwości związanych z doradztwem oraz coachingiem. Dr Urszula Tokarczyk-Bar (WSE UAM) zainteresowała słuchaczy omówieniem zagadnień związanych z prowadzeniem wywiadu rozumiejącego, akcentując przy tym potrzebę holistycznej diagnozy. Mgr Bożena Kanclerz (WSE UAM) zarysowała problem usamodzielniających się wychowanków placówki opiekuńczo-wychowawczej oraz roli rozpoznania ich potrzeb, aspiracji i planów życiowych w kontekście dalszego funkcjonowania. Kolejne wystąpienia – mgr Dominiki Przybyszewskiej (WSE UAM), lic. Sylwii Marii Wieczorek (Akademia Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie) oraz lic. Katarzyny Nosek (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) – koncentrowały się wokół istotnych zagadnień związanych z diagnozą pedagogiczną, psychologiczną i logopedyczną dzieci w żłobkach oraz klasach 1-3 szkoły podstawowej.

Obrady trzech sekcji, ukierunkowane na problematykę interdyscyplinarnej diagnozy w różnych sytuacjach i kontekstach badawczych zarówno z perspektywy jednostkowej, jak i społecznej, przebiegały w niezwykle przyjaznej atmosferze, która sprzyjała wymianie wniosków i doświadczeń.

Podsumowując przebieg konferencji, należy zauważyć, iż w szeregu wystąpień zaprezentowano ważne zagadnienia teoretyczno-empiryczne oraz przedstawiono nowe metody badawcze. Za niewątpliwy sukces należy uznać duże zainteresowanie prelegentów oraz frekwencję zarówno podczas głównej sesji plenarnej, jak i sesji tematycznych. Niezwykle inspirujące debaty, które odbywały się między poszczególnymi częściami, stanową dla organizatorów – Zakładu Metodologii Nauk o Edukacji oraz Zakładu Poradnictwa Społecznego WSE – wyraźny wskaźnik motywujący do kontynuowania podjętej problematyki i zorganizowania w przyszłości kolejnej edycji konferencji.

mgr Justyna Cieślińska
mgr Agnieszka Skowrońska-Pućka